

11. UNdata: [Электронный ресурс] // Режим доступа.: <http://data.un.org/>

В.О. Кравченко, А.К. Гудаков

**ВІДПОВІДНІСТЬ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ УКРАЇНИ
КРИТЕРІЯМ ВСТУПУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

У статті проаналізовано відповідність макроекономічних показників України критеріям вступу до Європейського Союзу. Дана оцінка відповідності ВВП на душу населення, державного боргу, дефіциту державного бюджету та інфляції в Україні, рівню прийнятному для вступу в Європейський Союз.

Ключові слова: Україна, Європейський Союз, інтеграція, макроекономічні показники, ВВП, державний борг, дефіцит державного бюджету, інфляція.

V. Kravchenko, O. Gudakov

**ACCORDANCE OF UKRAINE FUNDAMENTALS TO THE ENTRANCE
CRITERIA OF THE EUROPEAN UNION**

The article contains analyze of macroeconomic indicators of Ukraine and European Union. Ukrainian GDP per capital, public debt, budget deficits and inflation was evaluated for compliance with the level acceptable for entry into European Union.

Keywords: Ukraine, European Union, integration, macroeconomic indicators, GDP, national debt, budget deficit, inflation.

УДК 339.922

А. А. Лейн

**РІВНІ РОЗВИТКУ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

Статтю присвячено визначенню рівнів розвитку інтеграційних процесів, які отримують якісно нові ознаки в умовах посилення глобалізації світового господарства.

Ключові слова: інтеграційні процеси, регіоналізація, глобалізація, світове господарство.

Найвищим ступенем розвитку економічного співробітництва між країнами світу виступає регіональна економічна інтеграція, яка передбачає економічне и політичне взаємопроникнення та об'єднання суб'єктів, які відносяться до певного регіону. Саме завдяки такому об'єднанню створюються більш сприятливі умови для переміщення товарів, послуг та факторів виробництва та посилення взаємної вигоди від співробітництва у інших сферах [16, с. 3]. Міжнародна регіональна інтеграція полягає в тісному, органічному сплетенні національних економік країн, що компактно розташовані в певному просторі (регіоні), в результаті чого, на певному рівні розвитку інтеграції національні економіки становлять єдине ціле, що характеризується єдиною виробничою структурою, спільною структурою регулювання з боку державних і недержавних інституцій, вільним рухом факторів виробництва і навіть політичною єдністю.

Метою статті є визначення рівнів розвитку інтеграційних процесів, які отримують якісно нові ознаки в умовах посилення глобалізації світового господарства.

Аналіз наукової літератури, що присвячена дослідженням інтеграційних процесів на регіональному рівні, дозволяє визначити декілька її рівнів. Найбільш часто дослідниками використовується трьохрівнева модель регіональної інтеграції, що розвивається на макрорегіональному, мезорегіональному та мікрорегіональному рівнях. Про що свідчать праці таких вчених, як Козак Ю.Г., Кравченко В.О., Ляшенко В.І., Макогон Ю.В., Нікіфоров П.О. та ін. [7, с. 52-58], [9, с. 37].

Макрорегіональний рівень розвитку регіональної інтеграції передбачає створення інтеграційного об'єднання держав великого регіону, яке виникає в результаті зближення економік країн певного регіону світу. Мезорегіональний рівень передбачає розвиток співробітництва в рамках євро регіонів, тобто в межах певних прикордонних адміністративно-територіальних утворень держав. В свою чергу, мікрорегіональний рівень пов'язаний з розвитком спільної діяльності суб'єктів господарювання, що відносяться до різних країн.

На наш погляд більш повною є класифікація рівнів регіональної інтеграції, яку пропонують Антонюк Л.Л., Булатова О.В., Лук'яненко Д.Г., Поручник А.М., Чужиков В.І. та ін. [2,5,6], які до трьох вищезначених рівнів додають ще три – метарегіональний, мегарегіональний та локальний. Розвиток інтеграційних процесів в світовому господарстві призвів до виникнення мегарегіонального (взаємодія в рамках інтеграційного об'єднання, що поєднує країни одного регіону) та метарегіонального (взаємодія в рамках інтеграційного об'єднання, що поєднує країни, які належать до одного континенту) рівнів. Локальний рівень пов'язаний з діяльністю виробничих регіональних кластерів. Таким чином, сучасна модель регіоналізації світу передбачає шість рівнів регіональної інтеграції: метарегіональний, мегарегіональний, макрорегіональний, мезорегіональний, мікрорегіональний та локальний. Зазначені рівні регіональної інтеграції тісно переплітаються, та в окремих випадках їх важко розмежувати. Так, співробітництво між окремими регіонами сприяє подальшому зближенню між сусідніми державами. Це заохочує регіональну інтеграцію, яка можливо в майбутньому, стане початковою стадією глобальної інтеграції, тобто злиття регіональних інтеграційних об'єднань [12, с. 2].

Інтеграція визначається як складний процес, що поєднує, з одного боку, інтегруючу дію ринкових сил і механізмів, а з іншого – передбачає поступове узгодження відповідної політики країн, що залучені до інтеграційного процесу [2, с. 48]. В розвитку теорій міжнародної економічної інтеграції чітко можна виділити два основних підходи, які ґрунтуються на ідеях власно економічного лібералізму та, з іншого боку, ідеях державного регулювання економіки. Відповідно до першого підходу, інтеграція розглядається скрізь призму процесу злиття ринків, що потребує врегулювання торговельних та валютних бар'єрів, уніфікації ринкових механізмів, що відповідним чином впливає на механізми вільного ціноутворення та вільної конкуренції. Порівняльні переваги країн – є підґрунтям для розвитку інтеграційних процесів. Другий підхід ґрунтується на визнання того факту, що дії ринкових механізмів недостатньо для економічної інтеграції, а злиття ринків має доповнюватися злиттям економік в цілому, а від так необхідна спільна економічна політика та відповідне регулювання розвитку економічних структур як на національному, так і на наднаціональному рівнях. Відповідно, порівняльні переваги країн розглядаються в динамічному контексті, а від так, інтегруватися мають не взаємодоповнюючі, а однорідні і конкурентоспроможні економіки, що створюються принципово нові економічні комплекси.

Характерними рисами регіональної інтеграції є наступні:

— формування міжнародного господарського комплексу зі своєю структурою та органами управління, що забезпечують однакові умови економічної діяльності в країні співтовариства, на міждержавному та наддержавному рівнях;

— об'єднання різноманітних видів ресурсів для спільного вирішення проблем;

— основою інтеграційної діяльності є не зовнішньоторговельний обмін, а взаємодія в галузях, причому на пільгових порівняно з іншими країнами умовах;

— співробітництво має комплексний і довготривалий характер [4, с. 172].

Основною метою, що ставлять перед собою країни, які пішли шляхом регіональної інтеграції, є досягнення сталого економічного розвитку на основі формування єдиного соціально-економічного і політичного простору. В процесі досягнення цієї мети країни-члени об'єднання вирішують наступні завдання.

1. Створення сприятливого зовнішньоекономічного і політичного середовища на основі зміцнення взаєморозуміння і співпраці країн-членів.

2. Прискорення темпів зростання національних економік на основі використання переваг економіки масштабу, тобто розширення розмірів ринку, скорочення трансакційних витрат, збільшення притоку іноземного капіталу, більш раціональне використання фінансових, виробничих, природних та людських ресурсів.

3. Формування єдиної валютної політики і спільних систем платіжного обліку.

4. Зміцнення позицій регіонального об'єднання в глобальному світі на основі зростання його економічного і політичного потенціалу.

Ступінь і якість вирішення цих завдань, в кінцевому підсумку, буде визначати здатність регіонального об'єднання до протидії викликам глобальної економіки і світової економічної кризи [11, с. 323-324].

Слід зауважити, що згідно з Б. Баласса, міжнародну економічну інтеграцію слід розглядати як *відносини і як процес* [8, с. 50]. В першому розумінні вона представляє відсутність будь-якої форми дискримінації іноземних партнерів у кожній з національних економік, тобто є вищим рівнем розвитку міжнародних економічних відносин, в другому — реалізується в стиранні відмінностей в умовах діяльності економічних суб'єктів-представників різних держав.

Економічна інтеграція, як процес зближення й поступового об'єднання національних економічних систем, знаходить своє відображення у проявах глобалізації та регіоналізації. На перший погляд, глобалізація і регіоналізація є процесами протилежного напрямку, але, вони не виключають, а доповнюють один одного. На регіональному рівні конкретизуються, організаційно упорядковуються, моделюються інтеграційні процеси, які на глобальному рівні мають узагальнений характер. Поступово розширюючись, регіональні організації відпрацьовують механізм економічного співробітництва, який стає надбанням світової спільноти на глобальному рівні.

Суть регіоналізації, як тенденції, полягає у частковому об'єднанні макросуб'єктами галузей економіки та ринків різних країн, синхронізації деяких економічних процесів у міжнародному масштабі.

Здійснення регіоналізації стає можливим лише за наявності узгодженого регулювання або втручання урядів відповідних країн у регіональні економічні процеси, оскільки цього потребує переплетення їх економік. Тож можна виділити ряд спільних рис та відмінностей, що характерні для регіоналізації та глобалізації, які наведено у таблиці 1.1.

Таким чином, за своєю суттю регіональна інтеграція, як і глобалізація, призводить до трансформаційних процесів у економіці світу, але на рівні окремих регіонів, а не всього світу.

Таблиця 1.1

Спільні риси та відмінності регіоналізації та глобалізації.

Регіоналізація	Глобалізація
<i>Наявність трансформаційних процесів в економіці</i>	
на рівні країн-членів регіональних групувань	на рівні світової економіки
<i>Тенденція до уніфікації умов міжнародного співробітництва</i>	
співпраця між країнами та їх об'єднаннями	на глобальному рівні
<i>Економічна, політична і культурна інтеграція</i>	
на рівні регіональних формувань	у всепланетарних масштабах
<i>Виступає ступінню інтернаціоналізації</i>	
є перехідною ланкою на шляху розвитку	є найвищою ступінню
<i>Є явищем всесвітнього масштабу</i>	
через процес формування макрорегіонів	за своєю суттю
<i>Наслідками є розподіл праці, міграція капіталу, людських та виробничих ресурсів, стандартизація економічних, виробничих та законодавчих норм</i>	
на рівні регіонів	на світовому рівні

Як і глобалізація, вона щільно пов'язана з поняттям уніфікації процесів взаємодії між країнами, але суб'єктами вже виступають країни-учасниці міжнародних інтеграційних об'єднань. У межах регіону підвищується рівень взаємодії у зв'язку з економічними, політичними, соціальними, культурними питаннями, роблячи процес регіоналізації таким же всеосяжним, у контексті охоплення сфер суспільного життя, як і глобалізація. Наслідки регіоналізації є ідентичними з наслідками глобалізації за тією різницею, що вони характерні для конкретної країни-учасниці міжнародного інтеграційного угруповання, а не для всього світу в цілому. Однак, регіоналізація є окремим явищем у розвитку інтеграції, яка має власні концепції, теорії та методи дослідження.

Центрами економічної інтеграції зазвичай виступають розвинені держави, навколо яких сформувалися зони прискореного економічного зростання, а саме — країни ЄС, США, Японія, які на цей час є основними світовими виробниками й експортерами складної наукоємної продукції, а, отже, провідними учасниками світогосподарських відносин. Іншими центрами інтеграції виступають також держави, які посідають лідируючі позиції на окремих світових галузевих ринках, зокрема — сільськогосподарської продукції (Нова Зеландія, Греція, Голландія, Бразилія, Фінляндія), видобутку та постачання енергоресурсів (країни ОПЕК, Росія) [10].

До найбільш ефективно діючих регіональних угруповань можна віднести: в Західній Європі — Європейський Союз (ЄС); у Північній Америці — Північноамериканську угоду про вільну торгівлю (НАФТА); у Південній Америці — Південний спільний ринок (МЕРКОСУР); в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні — Азіатсько-Тихоокеанське економічне співтовариство (АТЕС); в Південно-Східній Азії — Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН).

Отже, регіональна інтеграція представляє складний процес, що може бути реалізований на різних рівнях у різних формах. Ці процеси посилюються в сучасній світовій практиці та набувають якісно нових ознак. Компонентом регіональної інтеграції виступає регіон, як повноправний учасник міжнародних економічних відносин. Формування економічних зв'язків у регіоні формує регіоналізацію, але сам регіон визначаються єдиною політикою державного регіоналізму, який є регіональним макропроцесом. Під впливом глобальної та регіональної інтеграції формується нова економічна система, яка характеризується як єдиний глобальний простір.

Список використаної літератури

1. Балабанов К.В. Особливості розвитку інтеграційних процесів на субрегіональному рівні (на прикладі Чорноморського економічного співтовариства) [Електронний ресурс] / К.В. Балабанов. - Режим доступу до статті: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pips/2009_1/024.pdf
2. Булатова О.В. Генезис теорій регіональної економічної інтеграції / О.В. Булатова // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечение иностранных инвестиций: региональный аспект: сборник научных трудов. – Донецк: ДонНУ, 2011. – Т.1. - С.47-51
3. Гонта О.І. Теоретичні підходи до регіоналізму в умовах глобалізації / Гонта О.І. // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. — Сборник научных трудов. Донецк: ДонНУ, 2007. — с. 154-160
4. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини: [Навч. Посіб.] / В.В. Козик, Л.А. Панков, Н.Б. Даниленко. – К.: Знання, 2004. – 406 с.
5. Лук'яненко Д. Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності: Навч. посіб. / Лук'яненко Д. Г. — К.: КНЕУ, 2005. — 204 с.
6. Лук'яненко, Д. Г . Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку : монографія у 2 т. / Д. Г . Лук'яненко, А. М. Поручник, Л. Л. Антонюк та ін. – К. : КНЕУ, 2006. – 592 с.
7. Макогон, Ю. В. Регіональні економічні зв'язки і вільні економічні зони : підручн. / Ю. В. Макогон, В. І. Ляшенко, В. О. Кравченко. – Донецьк : ДонНУ, 2005. – 541 с.
8. Молчанова Е.Ю. Теоретичні концепції дослідження етапів економічної інтеграції [Електронний ресурс] / Молчанова Е.Ю. // Перша Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Наука і життя», 20-22 травня 2009 р.— Режим доступу до статті: <http://intkonf.org/ken-molchanova-eyu-teoretichni-kontseptsiyi-doslidzhennya-etapiv-ekonomichnoyi-integratsiyi>
9. Нікіфоров, П. О. Чинники активізації транскордонного співробітництва в регіоні / П. О. Нікіфоров, Н. А. Чемісова // Регіональна економіка. – 2007.– № 1. – С. 35-42.
10. Рябик Г.Є. Поглиблення міжнародної економічної інтеграції та його наслідки в умовах глобальних суспільних трансформацій / Рябик Г.Є. // Вісник економіки транспорту і промисловості (збірник науково-практичних статей), 2009.— № 28.— с. 63-65
11. Ситнік І.В. Регіональні інтеграційні об'єднання: передумови і завдання створення / Ситнік І.В. // Проблемы и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ. Сборник научных трудов, 2009.— №1.— С. 323-328

12. Урбан О.А. Підходи до визначення категорії «міжнародна економічна інтеграція» та її форм [Електронний ресурс] / О.А. Урбан // Економічні науки. Серія «Економічна теорія та економічна історія». Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. Випуск 4 (19). — Режим доступу до статті: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/En_etei/2007_4/zbirnuk_ETEI_07_376.pdf
13. Chanona A. A Comparative Perspective between the European Union and NAFTA [Електронний ресурс] / Alejandro Chanona. Salvador de Madariaga Institute. - Режим доступу до статті: <http://aei.pitt.edu/8109/1/chanonafinal.pdf>
14. Hettne B. Regionalism, Security and Development: A Comparative Perspective [Електронний ресурс] / Björn Hettne // Macmillan Publishers Limited.— pp. 1-54.— Режим доступу до статті: <http://www.palgrave.com/pdfs/0333765419.pdf>
15. Gunnarsson M. Regionalism and Security — Two Concepts in the wind of Change [Електронний ресурс] / M. Gunnarsson. - Режим доступу до статті: [http://www.umu.se/cerum/publikationer/pdfs/NSB_1_00_6_1.pdf\(2004-08-02\)](http://www.umu.se/cerum/publikationer/pdfs/NSB_1_00_6_1.pdf(2004-08-02)).
16. Slocum-Bradley N. The Role of Regional Integration in the Promotion of Peace and Security / Nikki Slocum-Bradley and Tanîa Felício // UNU-CRIS Occasional Papers, 2006.— O-2006/2.— 28 p.
17. Tovias A.. The Brave New World of Cross-Regionalism / Alfred Tovias // CEPII Working Paper, 2008 – 03 April.— 44 p.

A. Leyn

LEVEL OF INTEGRATION PROCESSES DEVELOPMENT IN TERMS OF THE GLOBALIZATION

The article is devoted to the determination of levels of integration processes that are qualitatively new features in increasing globalization of world economy.

Keywords: integration processes, regionalization, globalization, world economy.

УДК

J. Polowczyk

COOPERATION IN INTERNATIONAL BUSINESS

The purpose of the article is to present current cooperation processes in international business.

Globalization and new technologies create new opportunities and challenges for firms. In an increasingly competitive environment firms are entering domains they once would have ignored. One of these domains is business cooperation. The article consists of five main sections. In the first, definitions of business cooperation and cooperative advantage are presented. The second section discusses the main analytical perspectives of business cooperation. In the third part organizational forms of cooperation in international business are presented. The fourth section is devoted to presentation of the cooperation concept as a merger of cooperation and competition. In the fifth section new technology influences on cooperation are discussed. Summary comments close the paper.